

- Kop en halsschild geel of roestkleurig, of gedeeltelijk zwart, doch zonder duidelijke lijntekening.
De aderen van voorvleugel donkerder dan de rest, of van dezelfde kleur, doch nooit lichter. 25
25. Halsschild voor het grootste deel zwart (fig. 10). 26
Halsschild geheel gelijkmatig roestgeel. 29
26. Kop gelijkmatig gelig. De zwarte kleur van halsschild reikt aan de zijden overal tot aan den rand; boven een gelige vlek aan den voorrand in het midden terwijl ook langs achterrand een breede gelige dwarsband aanwezig is. . . . . **Gryllacris genualis** WALKER.
Gezicht meestal zwart aangelopen, slechts boven met een groote scherp begrensde, gelige vlek (fig. 4, rechts). De zwarte kleur van het halsschild reikt nergens tot aan den rand, of slechts tot den voorrand, maar dan zonder gele middenvlek (fig. 10). 27
27. Rugzijde van kop zwartachtig. De zwarte kleur van het halsschild reikt voor overal tot aan den rand, doch achter en in het achtergedeelte van de zijden met breede gelig band (fig. 10). 28
Rugzijde van kop meestal licht gekleurd evenals het gezicht gedeeltelijk. De zwarte kleur van het halsschild reikt nergens tot aan den rand. . . . .
- Gryllacris podocausta mutabilis** PICTET & SAUSSURE.
28. Scheenen van de voorpooten geel, slechts aan uiteinden zwart. **Gryllacris podocausta** DE HAAN.
Scheenen van voorpooten geheel zwart. **Gryllacris podocausta kuchingiana** GRIFFINI.
29. Dwarsaderen van voorvleugel zwartachtig. Gezicht vaak ten deele donker aangelopen, boven tusschen de sprieten echter altijd licht. Achtervleugel met onscherpe, rookzwarte, gebogen banden. . . . . **Gryllacris podocausta pallidior** PICTET & SAUSSURE.
Aderen van voorvleugel gekleurd als rest van vleugel. Achtervleugel griuwig, doorzichtig, zonder banden. Gezicht gelijkmatig roestgeel, of slechts in boven gedeelte tusschen de sprieten donker aangelopen. 30
30. Media van voorvleugel vrij uit basis ontspringend (fig. 11). Legboor 15-18 mm lang, recht. Leeft in Oost-Java. . . . . **Gryllacris xiphiura** KARNY.
Media van voorvleugel uit radius-stam ontspringend (fig. 13). Legboor korter, sikkelvormig omgebogen. Leeft in de bergen van West-Java (bijv. te Tjibodas). **Gryllacris pallidula** SERVILLE.
31. Vertex (fig. 4) ruim dubbel zoo breed als het eerste sprietlid. Dij van achterpooten onder aan buitenrand met 10, langs binnenrand met 15 stekeltjes. **Neanias jacobsoni** GRIFFINI.
Vertex (fig. 4) nauwelijks anderhalf maal zoo breed als het eerste sprietlid. Dij van achterpooten onder aan buitenrand met 6-7, langs binnenrand met 8-9 stekeltjes. **Neanias javanicus** KARNY.

Dr H. H. KARNY.

BOOMENLEVEN OM KOEPANG

In April waren de laatste regens gevallen. Toen was plots de oostmoesson begonnen. Het gras veranderde langzamerhand van tint en werd van zachtgroen tot bleekgeel. De vele bloemkensen, die tusschen de halmen hadden gebloeid, verdorpen en de wind blies de zaadhulsjes en -pluisjes ver weg.

De d a d a p (*Erythrina* sp.) verloor het eerst zijn bladeren, toen volgde de „linde” of k e k a (*Ficus superba* MIQ.), die zich echter spoedig daarop weer in jong blad ging steken. De anders roodbloemige *Lantana Camara*-struiken stonden naakt te schudden in den fellen wind, die gierend dorre bladeren voor zich uitjoeg.

Toch is deze tijd van droogte, die duurt tot medio November, niet geheel bloemenloos. Terwijl het gras neerligt en de naakte, zwarte karangblokken bloot komen, de beekjes verdrogen en de lucht lichtend en wolkenloos zich koepelt, gaan de boomen één voor één zich tooien in een kleurig bloemenkleed, waarop dan bij vele een frisch groen, sappig bladerendek op de kale takken komt.

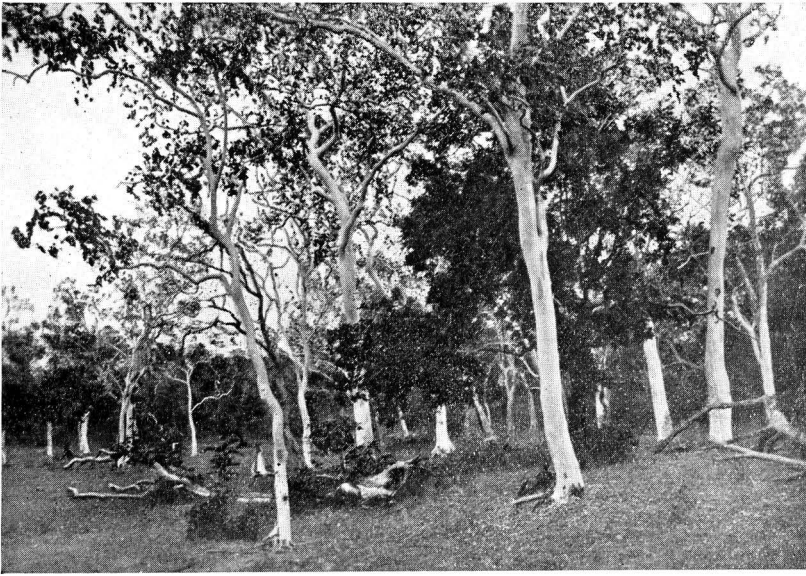

Fig. 1. Boschje van *Eucalyptus alba* op Timor.

jes staan grijsgroene, zingende tjemara's (*Casuarina equisetifolia* FORST.), terwijl de horizon ver weg in het noorden wordt afgesloten door donkerstammige, sombere lontar-palmen.

Het stille bloemenfeest werd geopend in Juni door den grootsten der Timoreesche boomen, den kebesak (*Acacia leucophloea* WILLD.). Deze reus staat meest alleen en vormt zoo op zichzelf een fraaie schilderij. De horizontaal zich strekkende takken zijn vaak goudkleurig en maken dat het loof dieper groen getint lijkt.

Op een middag troffen wij hem plots in feestkleedij. Zijn wijdvertakte, koepelvormige vederkroon was bewassen met een zachtgetint donskleed van kleine, bleekgele bloempjes. Weken duurde die tooi, toen viel bloem en blad af en kon de wind de zwarte peulen open-schudden en de zaden verspreiden. Aarzelend kwamen daarna de nieuwe blaadjes te voorschijn om

Het landschap van Koepang is mij zoo lief geworden, juist om dezen afwisselenden bloeitijd van de stoere, weinig eischende Timoreesche boomen. Als een heel groot, mooi park strekt het zich uit. De heuvels zijn bedekt met dor, bruin gras en hier en daar staan op toppen of in de dalen groepen boomen of bosschages van struiken en boomen. Paden slingeren zich als grijze linten over de hellingen. Langs enkele altijd-water-bevattende beek-

Fig. 2. Indische gouden regen: *Cassia Fistula*.

gedurende den verderen oostmoesson een reusachtige groene zonnescherm te vormen.

Maar de kebesak was niet de eenige, die gebloeid had. Op een ritje in Juli door het struikgewas, had de kleine, geurende *Acacia farnesiana* WILLD. ons aan onze kleederen getrokken met haar vinnige dorens teneinde onze aandacht te vragen voor haar zoetrukkende gele pompon-bloemhoofdjes. Met geurende takjes op hoed en blouse waren we thuisgekomen.

Eind Juli stond plots een kajoepoetih-boschje (*Eucalyptus alba* REINW.) op een heuvel in bloei, maar klein en onaanzienlijk waren de bloempjes. Eerst toen de zilverwitte stammen en takken prijken met geel-getinte bladeren, leek het boschje een mooi sprookje. Lang duurde deze kleurige tooi echter niet, een weekje later grepen de grillige, witte takken als naakte armen in de lichtblauwe lucht.

In Augustus kwam de wilde kapok (*Gossampinus*) met gloeiend-roode bloemen aan rechte, kale takken en even daarna had de wilde boschdada p bloedroode trossen aan zijn dorre met stekels bedekte twijgen gehangen.

Toen werd het landschap voor mij héél troosteloos: de trouwe „eik” kosambi (*Schleichera trijuga* WILLD.) ging ruien. Zijn tot nu toe mildgroen bladerdak werd geel en bruin en als dood stond hij daar in het nu nagenoeg geheel dorre land. Maar gelukkig duurde deze rouwtijd niet lang. Eenige dagen later zagen we kleine, roode vlammetjes langs zijn kleurlooze takken sluipen, en naderbij gekomen, bleken het teeder gevormde, glanzende jonge blaadjes te zijn, terwijl kleine katjes met bleekgele bloempjes trilden in den wind.

Op een volgenden tocht bracht een zuchtje zoete lentegeuren tot ons uit een boschje. Toen we er op af reden, werden we verrast door de witbloeiende poelé (*Alstonia*). Als sneeuwballen zaten de opeengepakte bloemen bij trossen aan de takken.

Iets verder in September was het of de lente was langs gestreken. Terwijl het gras nog bruingebrand neer lag, de rotsen kaal en zwart waren, de struiken geblakerd en half verkoold een ellendigen aanblik opleverden, stond daar tegen een roodbruinen heuvel een zilverstammig boompje in een aureool van licht geel! Trossen hingen neer van takken en twijgen, trossen jong-goud, als in druppels neerhangend: het was de Indische gouden regen (*Cassia Fistula* L.). Een heerlijk, blij,

Fig. 3. *Cassia javanica*.

Fig. 4. *Cassia timoriensis*.

zoo droge atmosfeer. Als bij tooverslag was het nu lente, volle, zalige lente. Overal sprong het groen uit de knoppen. De asems schoten in bloei, de *Lantana Camara* had ook zijn steenroode bloempjes dadelijk klaar en in een stil hoekje bij een glashelder beekje hadden de njamploengs (*Calophyllum Inophyllum* L.) tusschen hun glanzende, donkergroene bladeren een krans van oranjebloesem bereid om de lente te kronen!

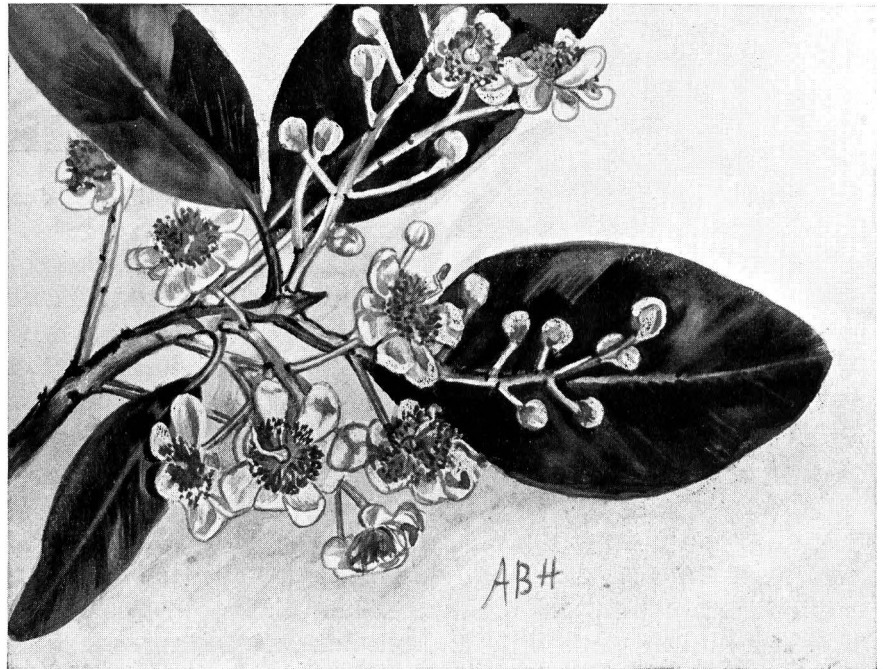

Fig. 5. Njamploeng: *Calophyllum Inophyllum*.

onbeschrijfelijk liefelijk lentebeeld was dit. Overal in het terrein troffen we deze lichtende, stralende natuurkinderen.

Enkele dagen later was de „appelbloesem” (*Cassia javanica* L.) erbij gekomen om te vertellen, dat het lente ging worden. Rose, bleekwit, zacht-rood omwolkte haar teedere, lichte twijgen. Ieder windezuchtje dreef heur zoete geuren de heuvels in.

In October kwam de „sering” (*Vitex parviflora* JUSS.) lila-bloemig meejuichen. Och toen was er geen houden meer aan. De flamboyant (*Poinciana regia* BOJ.), de koepoe-koepoe (*Bauhinia monandra* KURZ) en de kalm-gele *Cassia timoriensis* DC. riepen het uit. Het was om Koepang één bloemenweelde.

Nu eerst wilde de regen komen: te midden van deze bloemenhulde vielen de eerste druppels op 15 November. Een bui, frisch en fiks, spoelde de lucht schoon, viel op het uitgedorste land en bracht een onbeschrijfelijk milde zoetheit in de anders

Jong groen, een aan waterdamp rijke, grijze lucht, kabbelende beekjes en zingende vogels, nu is het lente, vroeg-lente in Timor.

Koepang, November 1927.

A. BOUMAN — HOUTMAN.

EEN WITBLOEMIGE AERIDES ODORATUM

Aerides odoratum, welke plantenliefhebber kent niet deze op Java algemeen voorkomende orchidee? Ge behoeft slechts in de maanden October en November langs Java's wegen rijdend de tamarinde-boomen een weinig aandachtig te observeren, of ge zult er eenige bloeiende exemplaren van ontmoeten. Helaas door haar algemeenheid zult ge haar slechts zelden in een orchideeën-collectie aantreffen.

Voor een ieder, en speciaal voor hen, die in lage, warme streken moeten vertoeven, blijft ze een dankbare plant. Daar deze orchidee weinig eischen stelt, is de cultuur ervan zeer eenvoudig. Eenige planten tegen een standaard opgebonden, gedijen schitterend en bloeien geregeld elk jaar. Forsche planten bloeien soms met vier trossen tegelijk. Echter moet men er zorg voor dragen, dat de lang houdbare bloemen geen insectenbezoek krijgen, daar een enkele groote houtbij in eenige minuten tijds vrijwel alle exemplaren bevrucht heeft, waarna de bloemen snel verwelken.

De plant is zeer variabel, wat de kleur van de bloemen betreft; ge treft er aan van donker lila tot zuiver wit. De uitersten zijn echter zeer zeldzaam. De hiernaast gereproduceerde foto toont U een geheel wit exemplaar, slechts het uiterste puntje van de spoor is lichtgroen. Overigens is er niet de minste verkleuring aan op te merken.

De intensiteit van het lila in de bloemen is buiten den bloeitijd ook eenigszins aan de bladeren te herkennen. Deze vertoonen namelijk eveneens in meerdere of mindere mate lila aanloopkleuren. Vaak ook zijn de bladeren bedekt met lila stippels. De bloemen van dergelijke planten zijn steeds lila gekleurd.

Doch nog beter dan aan de bladeren is de intensiteit van het lila der bloemen te zien aan het jongste gedeelte der wortels. Het doorschijnend gedeelte van de wortels der witbloemige exemplaren is lichtgroen, terwijl van alle andere planten de worteltoppen steeds min of meer lila gekleurd zijn.

Mochten er liefhebbers zijn, die op jacht naar een dergelijk witbloemig exemplaar zouden willen gaan en niet steeds in den bloeitijd daarvoor de gelegenheid

Fig. 1. Geheel witte bloeitakken van *Aerides odoratum*.